C/2025/3988

20.8.2025

PRIPOROČILO SVETA

z dne 8. julija 2025

o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja Latvije

(C/2025/3988)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

Splošne ugotovitve

(1) Uredba (EU) 2024/1263, ki je začela veljati 30. aprila 2024, določa cilje okvira ekonomskega upravljanja, katerega namen je spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Uredba določa, da Svet in Komisija izvajata večstranski nadzor v okviru evropskega semestra v skladu s cilji in zahtevami iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Evropski semester vključuje zlasti oblikovanje specifičnih priporočil za državo in nadzor nad njihovim izvajanjem. Navedena uredba spodbuja tudi nacionalno odgovornost za fiskalno politiko in poudarja njeno srednjeročno usmerjenost skupaj z učinkovitejšim in skladnejšim izvrševanjem. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt, ki vsebuje njene fiskalne, reformne in naložbene zaveze za obdobje štirih ali petih let, odvisno od trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([2]) v teh načrtih mora biti skladna z zahtevami iz navedene uredbe, vključno z zahtevami, da se najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dolg sektorja država začne dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej dovolj verjetno zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz navedene uredbe, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2024/1263: „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez: (i) odhodkov za obresti; (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov; (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije; (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija; (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb, s čimer daje fiskalno spodbudo, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik mehanizem podpira gospodarsko in socialno okrevanje ter hkrati poganja trajnostne reforme in naložbe, zlasti pa spodbuja zeleni in digitalni prehod ter večo odpornost gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(3) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To pripomore k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečuje uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Latvija je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(4) Latvija je 30. aprila 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Na podlagi člena 19 navedene uredbe je Komisija v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 13. julija 2021 sprejel izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Latvijo ([5]), ki je bil na podlagi člena 18(2) spremenjen 8. decembra 2023 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU ([6]). Pogoj za izplačilo obrokov je, da Komisija v skladu s členom 24(5) sprejme sklep, da je Latvija zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Za zadovoljivo izpolnitev je potrebno, da doseženi predhodni mejniki in cilji za isto reformo ali naložbo niso bili izničeni.

(5) Svet je 21. januarja 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo, s katerim je potrdil nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Latvije ([7]). Načrt je bil predložen v skladu s členom 11 in členom 36(1), točka (a), Uredbe (EU) 2024/1263, zajema pa obdobje od leta 2025 do leta 2028 in določa fiskalno prilagoditev v štiriletnem obdobju.

(6) Komisija je 26. novembra 2024 sprejela mnenje o osnutku proračunskega načrta Latvije za leto 2025. Na isti datum je Komisija na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([8]) sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2025, v katerem Latvije ni opredelila kot eno od držav članic, za katero bi bilo treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2025, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([9]) sprejel 13. maja 2025, skupno poročilo o zaposlovanju pa 10. marca 2025.

([3]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 13. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Latvijo (ST 10157/2021).

([6]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. decembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 13. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Latvijo (ST 15569/2023).

([7]) Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Latvije (UL C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

([8]) Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

([9]) Priporočilo Sveta z dne 13. maja 2025 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Komisija je 29. januarja 2025 objavila kompas za konkurenčnost, tj. strateški okvir, katerega cilj je v naslednjih petih letih povečati svetovno konkurenčnost EU. V njem so opredeljeni trije nujni elementi preobrazbe za trajnostno gospodarsko rast: (i) inovacije, (ii) razogljičenje in konkurenčnost ter (iii) varnost. Za zapolnitev inovacijske vrzeli si EU prizadeva spodbujati industrijske inovacije, podpirati rast zagonskih podjetij s pobudami, kot je strategija EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ter pospeševati uvajanje naprednih tehnologij, kot sta umetna inteligenca in kvantno računalništvo. V prizadevanju za bolj zeleno gospodarstvo je Komisija predstavila celovit akcijski načrt za cenovno dostopno energijo in dogovor o čisti industriji, ki zagotavljata, da bo prehod na čisto energijo ostal stroškovno učinkovit in naklonjen konkurenčnosti, zlasti za energetsko intenzivne sektorje, ter da bo gonilo rasti. Za zmanjšanje pretiranih odvisnosti in povečanje varnosti je Unija zavezana krepitvi svetovnih trgovinskih partnerstev, diverzifikaciji dobavnih verig ter zagotavljanju dostopa do kritičnih surovin in virov čiste energije. Te prednostne naloge temeljijo na horizontalnih dejavnikih, in sicer poenostavitvi zakonodaje, poglabljanju enotnega trga, financiranju konkurenčnosti ter uniji prihrankov in naložb, spodbujanju spretnosti in kakovostnih delovnih mest ter boljšem usklajevanju politik EU. Kompas za konkurenčnost je usklajen z evropskim semestrom, s čimer zagotavlja, da so ekonomske politike držav članic skladne s strateškimi cilji Komisije, ter ustvarja enoten pristop k ekonomskemu upravljanju, ki spodbuja trajnostno rast, inovacije in odpornost po vsej Uniji.

(8) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2025 nadalje razvija skupaj z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih, ali znatnega dela teh izzivov. Ta specifična priporočila za države ostajajo enako relevantna za oceno spremenjenih načrtov za okrevanje in odpornost v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Specifična priporočila za države za leto 2025 zajemajo ključne izzive ekonomske politike, ki niso v zadostni meri obravnavani z ukrepi, vključenimi v načrte za okrevanje in odpornost, ob upoštevanju ustreznih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države za obdobje 2019–2024.

(10) Komisija je 4. junija 2025 objavila poročilo o državi za Latvijo za leto 2025. V njem je ocenila napredek Latvije pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Latviji. Na podlagi te analize so bili v poročilu o državi opredeljeni najbolj pereči izzivi, s katerimi se sooča Latvija. Prav tako je bil v njem ocenjen napredek Latvije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic ter pri doseganju krovnih ciljev Unije za leto 2030 glede zaposlovanja, spretnosti ter zmanjševanja revščine in socialne izključenosti, pa tudi ciljev Združenih narodov glede trajnostnega razvoja.

Ocena letnega poročila o napredku

(11) Svet je 21. januarja 2025 priporočil naslednje najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov za Latvijo: 5,9 % v letu 2025, 3,6 % v letu 2026, 3,4 % v letu 2027 in 3,3 % v letu 2028, kar ustreza najvišjim skupnim stopnjam rasti, izračunanim glede na leto 2023, v višini 15,5 % v letu 2025, 19,7 % v letu 2026, 23,8 % v letu 2027 in 27,9 % v letu 2028. Latvija je 29. aprila 2025 predložila letno poročilo o napredku ([10]) v zvezi z upoštevanjem priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov ter izvajanjem reform in naložb v odziv na glavne izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo v okviru evropskega semestra. Letno poročilo o napredku odraža tudi polletno poročanje Latvije o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost v skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo. Komisija je priporočila usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, da bi se podprla prizadevanja EU za hitro in znatno povečanje odhodkov za obrambo, Evropski svet pa je ta predlog pozdravil 6. marca 2025. Na zahtevo Latvije z dne 28. aprila 2025 je Svet 8. julija 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo o dovoljenju Latviji za odstopanje od priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov in njihovo preseganje ([11]).

([10]) Letna poročila o napredku za leto 2025 so na voljo na: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sl.

([11]) Priporočilo Sveta z dne 8. julija 2025 o dovoljenju Latviji za odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet v skladu z Uredbo (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne odstopne klavzule) (UL C, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

(13) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat ([12]), se je primanjkljaj sektorja država v Latviji zmanjšal z 2,4 % BDP v letu 2023 na 1,8 % v letu 2024, dolg sektorja država pa se je povečal s 44,6 % BDP konec leta 2023 na 46,8 % konec leta 2024. Po izračunih Komisije ta gibanja ustrezajo stopnji rasti očiščenih odhodkov v višini 4,5 % v letu 2024. Latvija v letnem poročilu o napredku za leto 2025 ocenjuje, da bo rast očiščenih odhodkov v letu 2024 znašala 3,9 %. Komisija ocenjuje, da je bila rast očiščenih odhodkov večja kot v letnem poročilu o napredku. Razlika med izračuni Komisije in ocenami nacionalnih organov je posledica različne ocene diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov v letu 2024 ([13]). Glede na ocene Komisije je bila fiskalna naravnanost ([14]), ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2024 nevtralna. Komisija je 4. junija 2025 sprejela poročilo na podlagi člena 126(3) PDEU ([15]). V tem poročilu je bil ocenjen proračunski položaj Latvije, ker načrtovani primanjkljaj sektorja država v letu 2025 presega referenčno vrednost 3 % BDP. V poročilu je ugotovljeno, da se ob upoštevanju vseh ustreznih dejavnikov ocenjuje, da je merilo glede primanjkljaja izpolnjeno. Glede na to oceno in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora, ustanovljenega v skladu s členom 126(4) PDEU, Komisija na tej točki junija ne namerava predlagati začetka postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

(14) Glede na letno poročilo o napredku se po makroekonomskem scenariju, na katerem temeljijo proračunske projekcije Latvije, pričakuje rast realnega BDP v višini 1,2 % v letu 2025 in 2,1 % v letu 2026, inflacija po HICP pa naj bi znašala 2,5 % v letu 2025 in 2,2 % v letu 2026. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi realni BDP zrasel za 0,5 % v letu 2025 in za 2,0 % v letu 2026, inflacija po HICP pa naj bi znašala 3,0 % v letu 2025 in 1,7 % v letu 2026.

(15) Glede na letno poročilo o napredku naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2025 povečal na 3,1 % BDP, dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se do konca leta 2025 povečal na 49,0 %. Ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 5,7 % v letu 2025. V pomladanski napovedi Komisije 2025 je za leto 2025 predviden primanjkljaj sektorja država v višini 3,1 % BDP. Napovedano povečanje primanjkljaja v letu 2025 je posledica predvsem dejavnikov, povezanih s prihodki in odhodki. Pričakuje se, da bosta na prihodke negativno vplivala zmanjšanje prihodkov od davka od dohodkov, zaradi reforme sistema dohodnine in zmanjšanje dohodka od lastnine, predvsem zaradi normalizacije dobičkonosnosti podjetij v državni lasti v energetskem in gozdarskem sektorju, kar je posledica nižjih cen energije. Na strani odhodkov so glavni dejavniki za povečanje primanjkljaja rast sredstev za zaposlene, plačila obresti in socialni transferji. Glede na izračune Komisije ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 5,7 % v letu 2025. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2025 ekspanzivna in naj bi znašala 1,1 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 48,6 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2025 je predvsem posledica prilagoditev stanj in tokov ter napovedanega primarnega primanjkljaja.

(16) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost v letu 2025 financirali odhodki sektorja država v višini 1,8 % BDP; v letu 2024 je ta delež znašal 0,9 % BDP. Odhodki, financirani z nepovratno podporo iz mehanizma za okrevanje in odpornost, omogočajo visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo in dolg sektorja država v Latviji.

(17) V Latviji so obrambni odhodki sektorja država v letu 2021 znašali 2,5 % BDP, v letu 2022 2,4 % BDP, v letu 2023 pa 3,1 % BDP ([16]). Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi odhodki za obrambo v letu 2024 znašali 3,0 % BDP, v letu 2025 pa 3,3 %. To ustreza povečanju za 0,8 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2021. Latvija

([12]) Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2025.

([13]) Komisija nekaterih ukrepov na strani prihodkov ne uvršča med diskrecijske fiskalne ukrepe, npr. dodatnih izplačil dividend državnih delniških družb in sekundarnih učinkov na davčne prihodke. Sekundarni učinek na prihodke ni diskrecijski fiskalni ukrep, temveč je vključen v napoved Komisije prek makroekonomskih učinkov. V napoved Komisije so vključena tudi dodatna izplačila dividend državnih delniških družb, vendar se ne obravnavajo kot diskrecijski fiskalni ukrepi, saj ne vključujejo sprememb „običajne“ dividendne politike, npr. prilagoditev odstotka izplačila dividend.

([14]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

([15]) Poročilo Komisije, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (COM(2025) 615 final z dne 4. junija 2025).

([16]) Eurostat, javnofinančni odhodki po klasifikaciji izdatkov države po funkcijah (COFOG). Zaradi metodoloških razlik med opredelitvijo, ki se uporablja za COFOG, in opredelitvijo, ki jo uporablja Nato, se lahko odhodki na podlagi opredelitve za COFOG razlikujejo od odhodkov na podlagi opredelitve Nata.

načrtuje odhodke za obrambo v višini 3,0 % BDP v letu 2024 in 3,3 % BDP v letu 2025. Obdobje, v katerem je aktivirana nacionalna odstopna klavzula (2025–2028), Latviji omogoča ponovno prednostno razvrstitev javnofinančnih odhodkov ali povečanje državnih prihodkov, tako da trajno višji odhodki za obrambo srednjeročno ne bi ogrozili fiskalne vzdržnosti.

(18) Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi očiščeni odhodki Latvije v letu 2025 zrasli za 5,7 %, v letih 2024 in 2025 pa skupno za 10,4 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi bila rast očiščenih odhodkov v Latviji v letu 2025 pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti, tako letno kot tudi, če se upoštevata leti 2024 in 2025 skupaj.

(19) V letnem poročilu o napredku je predvideno, da se bo primanjkljaj sektorja država v letu 2026 zmanjšal na 3,0 % BDP, dolg sektorja država kot odstotek BDP pa do konca leta 2026 povečal na 49,5 %. Glede na letno poročilo o napredku naj bi se po letu 2026 primanjkljaj sektorja država povečal na 3,2 % BDP v letu 2027 in zmanjšal na 2,3 % BDP v letu 2029. Dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se po letu 2026 povečal na 52,8 % v letu 2027 in postopno zmanjšal na 51,3 % v letu 2029. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije 2025 predvideno, da bo v letu 2026 javnofinančni primanjkljaj še naprej znašal 3,1 % BDP. Ta gibanja ustrezajo rasti očiščenih odhodkov v višini 4,4 % v letu 2026. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2026 ekspanzivna in naj bi znašala 0,3 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se po napovedih Komisije do konca leta 2026 povečal na 49,3 %. Povečanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2026 je predvsem posledica napovedanega primarnega primanjkljaja.

Ključni izzivi politike

(20) Prihodki od davkov v Latviji ostajajo pod povprečjem EU, in sicer so leta 2023 znašali 32,9 % BDP, medtem ko je povprečje EU znašalo 39,0 %. Davki na delo in potrošnjo so glavni vir prihodkov v Latviji, medtem ko davki na kapital, vključno z davkom od dohodkov pravnih oseb, davkom na dohodek iz kapitala in davkom na premoženje, predstavljajo razmeroma majhen delež skupnih davčnih prihodkov in BDP v primerjavi z drugimi državami članicami. Čeprav ta relativna vrzel v skupnih davčnih prihodkih sama po sebi morda ni problematična, je vprašanje novih virov strukturnih sredstev pomembno zaradi vse večjih srednjeročnih pritiskov na javne finance, vključno z: (i) zavezami vlade, da bo znatno okrepila notranjo in zunanjo varnost, (ii) znatnimi potrebami po financiranju za izboljšanje javnih storitev, zlasti zdravstvenega in socialnega varstva, ter (iii) izvajanjem obsežnih infrastrukturnih projektov, ki jih sofinancira EU (npr. Rail Baltica).

(21) V davčni reformi, ki je začela veljati januarja 2025, so bili sicer obravnavani nekateri vidiki, povezani z obdavčitvijo kapitala, vendar je ocenjeni fiskalni učinek na prihodke od davka na kapital precej majhen, saj naj bi ti prihodki v letih 2025 in 2026 znašali manj kot 0,1 % BDP. Medtem si vlada kljub zavezi za prehod k novim vrednostim zemljišč in nepremičnin za obdavčitev nepremičnin od leta 2026 prizadeva za omejene dobičke v smislu fiskalnega manevrskega prostora in predvsem načrtuje stabilizacijo prihodkov od davka na nepremičnine na ravni blizu zgodovinskega povprečja.

(22) Glede na ankete med lastniki in vodstvenimi delavci podjetij je bila siva ekonomija leta 2023 za 3,6 odstotne točke nižja kot leta 2022, kar pomeni prvo zmanjšanje od leta 2019. Siva ekonomija se je v letu 2024 še naprej zmanjševala in dosegla 21,4 % BDP, kar je 1,5 odstotne točke manj kot leta 2023. Čeprav obstajajo različni načini merjenja obsega sive ekonomije in je težko ugotoviti neposredne vzroke, se zdi, da se je zaradi vztrajne osredotočenosti vlade na izvajanje ukrepov politike za formalizacijo gospodarske aktivnosti zmanjšala toleranca podjetij do sive ekonomije in njihova pripravljenost za sodelovanje v njej. Hkrati so pozitivni dogodki na področju zmanjševanja neformalne ekonomije dokaz, da si je treba še naprej prizadevati za izvajanje sedanjih akcijskih načrtov.

(23) Medtem ko je bil cilj letnih pregledov porabe povečati učinkovitost javnofinančnih odhodkov, sedanja praksa predvideva, da se večina prihrankov (približno 0,3 % BDP letno) vrne sektorskim ministrstvom, vključenim v postopek pregleda. Namesto tega bi bilo treba razmisliti o preusmeritvi financiranja na omejeno število prednostnih področij, kot so obramba, zdravstveno varstvo in socialna zaščita.

(24) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo, ali znatnega dela teh izzivov. V tem kratkem časovnem okviru je dokončanje učinkovitega izvajanja načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, bistvenega pomena za povečanje dolgoročne konkurenčnosti Latvije z zelenim in digitalnim prehodom ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti. V sporočilu Komisije NextGenerationEU – Pot do leta 2026, sprejetem 4. junija 2025, je pojasnjena časovnica, v skladu s katero naj bi se zaključil mehanizem, določene so smernice za države članice, da bi bilo izvajanje do 31. avgusta 2026 čim uspešnejše, med drugim glede tega, kako naj države članice dodatno racionalizirajo svoje načrte za okrevanje in odpornost, predstavljene so ključne možnosti, ki jih je treba upoštevati pri reviziji teh načrtov, in poudarjeno je, kako pomembno je skrbno skupno načrtovanje pred predložitvijo zadnjih zahtevkov za plačilo leta 2026. Latvija je že dosegla napredek pri izvajanju reform in naložb iz svojega načrta za okrevanje in odpornost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Latvija pospeši izvajanje reform in naložb z obravnavanjem relevantnih izzivov. Latviji bi lahko koristila okrepitev upravne zmogljivosti in izboljšanje strategij izvrševanja, s čimer bi pomagala ublažiti zamude in upravne ovire. Pri gradbenih projektih, ki jih financira EU, obstaja tveganje zamude pri dobavi zaradi obremenjene zmogljivosti gradbenega sektorja, ki jo povzročajo konkurenčne zahteve, regulativno breme in zunanji dejavniki. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(25) V Latviji se je izvajanje programov kohezijske politike, ki zajemajo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za pravični prehod (SPP), Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in Kohezijskega sklada, pospešilo. Pomembno je nadaljevati prizadevanja za zagotovitev hitrega izvajanja teh programov, hkrati pa čim bolj povečati njihov učinek na terenu. Latvija že ukrepa v okviru svojih programov kohezijske politike, da bi spodbudila konkurenčnost in rast, obenem pa okrepila socialno kohezijo. Hkrati se Latvija še naprej sooča z izzivi, vključno s tistimi, ki so povezani z gospodarsko in socialno odpornostjo, med drugim z odpravljanjem revščine in socialne izključenosti, socialnimi stanovanji, vključevanjem prikrajšanih skupin na trg dela ter ponudbo izobraževanja, energetskim prehodom in regionalno konkurenčnostjo, zlasti v regijah na vzhodni meji. Latvija mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike pregledati vsak program, pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo za leto 2024. V predlogih Komisije, sprejetih 1. aprila 2025 ([17]), je rok za predložitev ocene rezultatov vmesnega pregleda za vsak program podaljšan na obdobje po 31. marcu 2025. Zagotovljene so tudi prožnost, da bi pomagali pospešiti izvajanje programov, in spodbude za države članice, da sredstva kohezijske politike dodelijo petim strateškim prednostnim področjem Unije, in sicer konkurenčnosti na področju strateških tehnologij, obrambi, stanovanjem, odpornosti v zvezi z vodo in energetskemu prehodu, ter naložbam v spretnosti v prednostnih sektorjih, pri čemer se programi ESS+ še naprej osredotočajo na osebe v najbolj ranljivih položajih.

(26) Platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP) predstavlja priložnost za naložbe v eno od ključnih strateških prednostnih nalog EU in torej za krepitev konkurenčnosti EU. Platforma STEP se izvaja prek 11 obstoječih skladov EU. Države članice lahko prispevajo tudi k programu InvestEU, ki podpira naložbe na prednostnih področjih. Latvija bi lahko te pobude kar najbolje izkoristila za podporo razvoju ali proizvodnji kritičnih tehnologij, tudi čistih in z viri gospodarnih tehnologij.

(27) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi EU, bi morala Latvija učinkovito obravnavati preostale izzive, povezane s poslovnim okoljem, dostopom do financiranja, raziskavami in inovacijami, energijo iz obnovljivih virov, energetsko učinkovitostjo, trajnostnim prometom, upravljanjem virov, pomanjkanjem delovne sile in spretnosti, socialno zaščito, zdravstvenim varstvom in stanovanji.

(28) Kot je določeno v kompasu za konkurenčnost, si morajo vse institucije EU ter nacionalne in lokalne institucije močno prizadevati, da bi sprejemale enostavnejša pravila in pospešile upravne postopke. Komisija si je zastavila ambiciozne cilje za zmanjšanje upravnega bremena, in sicer za vsaj 25 %, v zvezi z MSP pa za najmanj 35 %; oblikovala je tudi nova orodja za doseganje teh ciljev, vključno s sistematičnim obremenitvenim testom obstoječe zakonodaje EU in okrepljenim dialogom z deležniki. Da bi dosegla ta cilj, mora ukrepati tudi Latvija. 47 % podjetij

([17]) Predlog UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi uredb (EU) 2021/1058 in (EU) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda (COM(2025) 123 final).

meni, da zapletenost upravnih postopkov pomeni težavo za njihovo poslovanje v Latviji ([18]). Regulativni okvir Latvije ovira naložbe, na primer zaradi prezapletenega sistema izdajanja dovoljenj. Te težave so še posebej obremenjujoče v sektorjih, kot je razvoj nepremičnin, kar kaže na potrebo po reformah za izboljšanje poslovnega okolja. Poenostavitev in racionalizacija upravnih postopkov sta ključni za spodbujanje gospodarske rasti in povečanje konkurenčnosti, pri čemer je treba skrbeti za usklajenost s širšimi pobudami, ki jih podpira EU. Posledično se lahko tudi izboljša zaupanje javnosti v vladne odločitve, ki temeljijo na dokazih, prispeva k zmanjšanju sive ekonomije in nenazadnje spodbudi trajnostni gospodarski napredek.

(29) Latvijska podjetja redkeje uporabljajo tradicionalne vire zunanjega financiranja, kot so bančna posojila in trg kapitala, kot podjetja v večini drugih držav članic EU. Tržne obrestne mere za posojila so visoke, zahteve glede zavarovanja s premoženjem pa stroge, zlasti v podjetniškem sektorju, med drugim v MSP. To spodkopava zmogljivost podjetij za razširitev in ogroža možnosti za naložbe na področjih strateškega pomena, kot so zeleni prehod, komercializacija inovacij in projekti za regionalni razvoj. Posebno pozornost je treba nameniti latvijski vzhodni obmejni regiji, in sicer z večjim vlaganjem za krepitev njene družbene in ekonomske odpornosti. S krepitvijo konkurence v bančnem sektorju ter spodbujanjem javnih posojil in jamstvenih shem za olajšanje naložb na strateško pomembnih področjih bi se lahko izboljšal dostop do financiranja.

(30) V Latviji so zasebne naložbe v raziskave in inovacije, merjene v odstotkih BDP, med najnižjimi v EU. Podjetja v Latviji zaposlujejo manj raziskovalcev kot podjetja v podobnih državah. Vrednotenje raziskovalnih dejavnosti ter sodelovanje med zasebnimi podjetji in akademsko sfero sta omejena. Latvijska vlada je že izvedla nekaj pomembnih korakov za reformo akademskega sistema. Omejena je bila na primer zahteva po znanju latvijskega jezika na več akademskih položajih, zaradi česar imajo latvijske univerze več možnosti, da privabijo nadarjene tujce. Latvija izvaja reformo sistema raziskav in inovacij, da bi izboljšala ustvarjanje in zadrževanje talentov, na primer z zvišanjem plač doktorskih študentov. Z uspešnim izvajanjem teh reform in povečanjem financiranja akademskih raziskav bi se lahko število dobro usposobljenih raziskovalcev, ki bi bili na voljo podjetjem. Poleg tega bi morala Latvija spodbujati sodelovanje med podjetji in akademsko sfero ter razmisliti o neposrednih spodbudah za raziskave in razvoj za podjetja, kot je javno naročanje inovativnih rešitev.

(31) Leta 2024 je bilo 74 % električne energije v Latviji proizvedene iz obnovljivih virov, pri čemer je vodna energija predstavljala 51 % celotne električne energije. Vseeno sta bila deleža proizvodnje sončne in vetrne energije, ki sta znašala 8 % oziroma 4 %, še vedno precej nižja kot v Litvi in Estoniji ter pod povprečjem EU. Mešanico obnovljivih virov energije v državi bi bilo mogoče nadalje diverzificirati z izkoriščanjem vetrne in sončne energije ter povečanjem proizvodnje iz teh virov. Kljub nekaterim omejenim ukrepom, načrtovanim v okviru nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost, so zlasti potrebna dodatna prizadevanja za pospešitev in poenostavitev postopkov za izdajo dovoljenj za nove projekte na področju sončne in vetrne energije. Poleg tega bi lahko Latvija sprejela nadaljnje ukrepe za spodbujanje prožnosti na strani povpraševanja, kot sta shranjevanje energije v lasti končnih odjemalcev ter sodelovanje pri distribuiranih virih energije in pri storitvah izravnave in prožnosti. Prav tako bi morala jasno opredeliti vloge nekaterih udeležencev na trgu energije, kot so agregatorji manjšega povpraševanja. Poleg tega vloge za dovoljenja za priključitev na omrežje za obrate za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov znatno presegajo razpoložljivo zmogljivost elektroenergetskega omrežja, zato je izdajanje novih dovoljenj od julija 2023 ustavljeno. Kljub nekaterim pozitivnim zakonodajnim spremembam v letu 2025 je še veliko prostora za nadaljnje regulativne ukrepe z namenom boljšega upravljanja čakalnih vrst za priključitev na omrežje.

(32) Stavbni in prometni sektor sta ključna tako z energetskega kot tudi podnebnega vidika. Čeprav se trenutno izvajajo ali načrtujejo pomembne sheme za energetsko učinkovitost, so še vedno preveč odvisne od javnega financiranja, večinoma iz EU. Latviji bi lahko koristila pospešena prenova njenega precej starega stavbnega fonda, in sicer s: (i) privabljanjem dodatnega zasebnega financiranja; (ii) dajanjem prednosti finančnim instrumentom in možnostim za zmanjševanje tveganj pred shemami za energetsko učinkovitost, ki temeljijo na nepovratnih sredstvih, ter (iii) podpiranjem razvoja sektorja energetskih storitev kot ključnega tržnega dejavnika, ki omogoča naložbe v energetsko učinkovitost. V prometnem sektorju, ki je še vedno močno odvisen od naftnih derivatov, je pomemben tudi potencial za nadaljnjo elektrifikacijo in splošno razogljičenje. Kljub nekaterim pozitivnim ukrepom, ki se že izvajajo ali so v pripravi, bi lahko Latvija storila več za spodbujanje uporabe električnih vozil ter proizvodnje in uporabe goriv iz obnovljivih virov in nizkoogljičnih goriv za javni in zasebni prevoz. Hkrati bi bile koristne tudi dodatne naložbe za razširitev polnilnega omrežja. Poleg tega bi lahko bilo spodbujanje nadaljnje elektrifikacije zunaj stavbnega in prometnega sektorja glede na velik in še naraščajoč delež obnovljivih virov energije v nacionalni mešanici virov električne energije učinkovita strategija za zmanjšanje splošne ogljične intenzivnosti in povečanje energetske varnosti.

([18]) „Businesses“ attitudes towards corruption in the EU (Odnos podjetij do korupcije v EU), kratko poročilo, poročilo Eurobarometer (april 2024).

(33) Latvija mora pospešiti napredek v smeri krožnega gospodarstva, da bi izpolnila cilje EU na področju krožnega gospodarstva. Kazalniki države za trajnostno gospodarsko rast zaostajajo za povprečjem EU, njen materialni odtis pa se še naprej povečuje. Čeprav je Latvija izboljšala svoj sistem ravnanja z odpadki, še vedno odlaga skoraj polovico komunalnih odpadkov in obstaja tveganje, da ne bo izpolnila cilja v zvezi z recikliranjem komunalnih odpadkov za leto 2025.

(34) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti še naprej negativno vpliva na gospodarsko rast ter upočasnjuje prehod na inovativno, digitalno in zeleno gospodarstvo. Zaradi staranja prebivalstva se zmanjšuje delovna sila, stopnja prostih delovnih mest v ključnih sektorjih, kot so gradbeništvo, proizvodnja, izolacija, gozdarstvo in zdravstveno varstvo, pa je visoka. Dolgoročne napovedi kažejo, da se bo to pomanjkanje v prihodnjih desetletjih le še krepilo. Z izboljšanimi delovni pogoji bi lahko privabili in obdržali usposobljene delavce, tudi v sektorjih, kot sta zdravstveno in socialno varstvo. Nizek delež diplomantov na področjih naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (STEM) ter posledično pomanjkanje raziskovalcev na teh področjih je ena od glavnih ovir za okrepitev raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti Latvije, zlasti v zasebnem sektorju. Latvija trenutno razvija trajnostni okvir za izobraževanje odraslih, vendar sta udeležba odraslih v izobraževanju in vključenost brezposelnih in oseb, ki so izpostavljene tveganju brezposelnosti, v ukrepe politike, ki so namenjeni pomoči pri iskanju ali ohranitvi zaposlitve, nižji od povprečja EU. Razmeroma nizka in vse nižja raven digitalnih kompetenc prav tako pomeni znatno tveganje za produktivnost. Da bi se sprostil potencial neizkoriščene delovne sile, bi lahko bili ukrepi za izpopolnjevanje in preusposabljanje bolj ciljno usmerjeni, tudi za nizko usposobljene osebe in med regijami. Sodelovanje z delodajalci bi bilo mogoče okrepiti s širšo uporabo programov učenja na delovnem mestu ter usposabljanja zaposlenih, ki ga vodijo in financirajo delodajalci, da bi se dodatno izboljšale spretnosti delavcev.

(35) Latvija se še vedno sooča z vztrajno visokimi stopnjami neenakosti ter znatnim tveganjem revščine in socialne izključenosti, kar zlasti občutijo starejši. Odhodki za socialno zaščito glede na BDP so nizki in so se s 14,0 % v letu 2022 znižali na 13,5 % v letu 2023, medtem ko je učinek socialnih transferjev, razen pokojnin, v smislu zmanjševanja dohodkovne neenakosti še vedno med najnižjimi v EU. Poleg tega je zagotavljanje ustrezne dohodkovne podpore za starejše še vedno velik izziv. Posledično sistem socialne zaščite precejšnjemu deležu prebivalstva ne omogoča izhoda iz revščine ali socialne izključenosti. Poleg tega so med regijami velike socialno-ekonomske razlike, zaradi katerih občine kljub uvedbi košarice minimalnih storitev težko zagotavljajo socialne storitve. Javnofinančni odhodki za dolgotrajno oskrbo in oskrbo na domu ostajajo glede na demografska gibanja še vedno nezadostni.

(36) Glavni razlogi za slabe rezultate na področju zdravja prebivalstva so nizka raven javnofinančnih odhodkov za zdravstveno varstvo in izbira nezdravega življenjskega sloga. Dostop do javno financiranega zdravstvenega varstva v Latviji je omejen zaradi omejenega obsega svežnja državnih prejemkov in nadomestil, kar povzroča visoka samoplačila za zdravstveno varstvo. Tovrstno finančno breme nesorazmerno prizadene gospodinjstva z nizkimi dohodki. Zato ima Latvija eno najvišjih stopenj neizpolnjene potrebe po zdravstveni oskrbi po lastnem poročanju. Poleg tega se Latvija sooča s pomanjkanjem delovne sile v zdravstvu, zlasti medicinskih sester, zaradi česar je zagotavljanje zdravstvenih storitev še bolj oteženo. Vlada je predlagala osnutek zakona o reformi financiranja zdravstvenega varstva, vendar v njem ni zaveze k večjemu deležu BDP za ta sektor.

(37) Primanjkuje tudi kakovostnih cenovno dostopnih stanovanj, predvsem zaradi nizkih naložb v stanovanja. Pomanjkanje stanovanj ogroža mobilnost delovne sile in socialno vključenost. Poleg tega je obstoječi stanovanjski fond slabe kakovosti, zlasti v smislu energetske učinkovitosti, kar povzroča finančni pritisk na gospodinjstva zaradi višjih stroškov energije.

(38) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2025 priporočil, naj države članice euroobmočja ukrepajo, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja za leto 2025. Kar zadeva Latvijo, priporočila 2, 3, 4 in 5 prispevajo k izvajanju prvega priporočila za euroobmočje glede konkurenčnosti, priporočili 4 in 5 k izvajanju drugega priporočila za euroobmočje glede odpornosti, priporočilo 1 pa k izvajanju tretjega priporočila za euroobmočje glede makroekonomske in finančne stabilnosti iz priporočila za leto 2025 –

PRIPOROČA, da Latvija v letih 2025 in 2026 ukrepa tako, da:

1. okrepi skupne obrambne in varnostne odhodke ter pripravljenost ob zagotavljanju vzdržnosti dolga v skladu s sklepi Evropskega sveta z dne 6. marca 2025; upošteva najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ki jih je Svet priporočil 21. januarja 2025, hkrati pa izkoristi možnost odstopanja v skladu z nacionalno odstopno klavzulo za višje odhodke za obrambo; usposobi javne finance, da bodo kos naraščajočim potrebam v zvezi s strukturno porabo, tudi za obrambo, zdravstveno varstvo in socialno zaščito, na primer z razširitvijo obdavčitve na vire, ki manj škodijo rasti, prenosom neformalnih ali neprijavljenih dejavnosti v formalno gospodarstvo in preusmeritvijo odhodkov na prednostna področja na podlagi pregledov javnofinančnih odhodkov;

2. glede na veljavne roke za pravočasno dokončanje reform in naložb na podlagi Uredbe (EU) 2021/241 pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU; pospeši izvajanje programov kohezijske politike (ESRR, SPP, ESF+, Kohezijski sklad), po potrebi na podlagi priložnosti, ki jih ponuja vmesni pregled; kar najbolje izkoristi instrumente EU, vključno z možnostmi, ki jih ponujata program InvestEU in platforma za strateške tehnologije za Evropo, da bi se izboljšala konkurenčnost;

3. poenostavi predpise, izboljša regulativna orodja in zmanjša upravno breme za podjetja; izboljša dostop do financiranja za mala in srednja podjetja, tudi s krepitvijo konkurence na finančnih trgih ter spodbujanjem javnih posojil in jamstvenih shem za olajšanje naložb strateškega pomena, zlasti na področjih zelenega prehoda, širitve in komercializacije inovacij ter regionalnega razvoja; olajša zasebne naložbe v raziskave in inovacije, tudi z nadaljnjimi reformami visokošolskega sistema, da se okrepi sodelovanje med podjetji in akademsko sfero;

4. zmanjša odvisnost od fosilnih goriv in poveča energetsko varnost s pospeševanjem uvajanja energije iz obnovljivih virov, zlasti vetrne in sončne energije; izboljša postopke izdaje dovoljenj in upravljanje čakalnih vrst za priključitev na električno omrežje ter spodbuja shranjevanje energije, prilagajanje odjema in tržne rešitve za izboljšanje prožnosti; zmanjša primarno in končno porabo energije ter ogljično intenzivnost s krepitvijo ukrepov za energetsko učinkovitost, zlasti v stavbnem sektorju, in spodbujanjem nadaljnje elektrifikacije; pospeši razogljičenje prometa, zlasti cestnega, s spodbujanjem uporabe električnih vozil, proizvodnjo in distribucijo goriv iz obnovljivih virov ter širitvijo polnilne infrastrukture; poveča učinkovito rabo virov in prehod na krožno gospodarstvo z ekološkimi inovacijami in praksami trajnostnega gospodarjenja z viri;

5. obravnava pomanjkanje delovne sile in spretnosti, zlasti na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (STEM) ter v drugih specializacijah, potrebnih za zeleni prehod, raziskave in digitalizacijo, pa tudi v sektorjih socialne zaščite in zdravstvenega varstva, med drugim s ciljno usmerjenim izpopolnjevanjem in preusposabljanjem ter z izboljšanimi delovnimi pogoji; okrepi socialno zaščito za zmanjšanje neenakosti, vključno z izboljšanjem ustreznosti starostnih pokojnin in dostopa do kakovostnih socialnih storitev, zlasti oskrbe na domu, ob tem pa ohranja fiskalno vzdržnost; okrepi ustreznost in dostopnost zdravstvenega sistema za izboljšanje rezultatov na področju zdravja, vključno z zagotavljanjem dodatnih človeških in finančnih virov, razširitvijo zakonsko predpisanega svežnja prejemkov in nadomestil ter zmanjšanjem samoplačniških storitev; poveča razpoložljivost in kakovost socialnih in cenovno dostopnih energetsko učinkovitih stanovanj, tudi s prenovami.

V Bruslju, 8. julija 2025

Za Svet

predsednica

S. LOSE